

Sygn. akt III KZ 58/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

na posiedzeniu w dniu 30 września 2016 r.
po rozpoznaniu w sprawie **J. K.**
oskarżonego z art. 212 § 1 k.k.
zażalenia oskarżyciela prywatnego
na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego XIII Wydziału Karnego -
Odwoławczego Sądu Okręgowego w G.
z dnia 29 lipca 2016 r., sygn. akt XIII Ka (...)
o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku
Sądu Okręgowego w G.
z dnia 11 lipca 2016 r., sygn. akt XIII Ka (...),
na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 528 § 1 a
contrario k.p.k.

p o s t a n o w i ł

zaskarżone zarządzenie uchylić i sprawę w zakresie złożonego w
terminie wniosku o uzasadnienie skierować do ponownego
rozpoznania.

UZASADNIENIE

W niniejszej sprawie prywatny akt oskarżenia skierowany został do Sądu Rejonowego w K. w dniu 30 kwietnia 2015 r. Wyrok sądu I instancji z dnia 30 grudnia 2015 r. został doręczony oskarżycielowi prywatnemu i pełnomocnikowi z uwagi na ich nieobecność przy jego ogłoszeniu (k. 112). Wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 lipca 2016 r. ogłoszono pod nieobecność stron i ich pełnomocników,

w tym oskarżyciela prywatnego. Zgodnie z pouczeniem zawartym w protokole rozprawy apelacyjnej wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem należało zgłosić w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia orzeczenia. Wniosek oskarżyciela prywatnego o sporządzenie i doręczenie mu odpisu wyroku z uzasadnieniem został złożony na poczcie w dniu 25 lipca 2016 r.

Zarządzeniem z dnia 29 lipca 2016 r. Zastępca Przewodniczącego XIII Wydziału Karnego - Odwoławczego Sądu Okręgowego w G. odmówił przyjęcia wniosku J. B. o sporządzenie i doręczenie pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 lipca 2016 r., sygn. akt XIII Ka (...), jako wniesionego po terminie zawitym. Zażalenie na to zarządzenie wniósł oskarżyciel prywatny J.B. podnosząc, że pismo o przesłanie odpisu wyroku sporządził w dniu 18 lipca 2016 r., a z uwagi na nagłe pogorszenie stanu zdrowia czynności tej mógł dopełnić dopiero w terminie późniejszym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Zaskarżone zarządzenie należało uchylić, choć nie z przyczyn wskazanych w treści zażalenia. Na wstępie trzeba podkreślić, że wniesienie aktu oskarżenia w tej sprawie nastąpiło przed dniem 1 lipca 2015 r., a postępowanie w tej sprawie zakończyło się prawomocnie, zaś **obecnie toczy się postępowania zażaleniowe w fazie postępowania okołokasacyjnego, wszczęte po dniu 14 kwietnia 2016 r.** Podstawą prawną do rozpoznania zażalenia są więc przepisy art. 528 § 1 a *contrario* k.p.k. w zw. z art. 524 § 1 zd. drugie k.p.k. i w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 427 § 1 k.p.k. i art. 433 § 1 k.p.k. oraz art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym po 14 kwietnia 2016 r. Stosownie bowiem do przepisu art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437) tylko postępowania wymienione w działach XI i XII (a więc też kasacyjne lub wznowieniowe) już wszczęte przed 15 kwietnia 2016 r. toczą się według przepisów dotychczasowych. Zatem zgodnie z zasadą *tempus regit actum* wszczęte po 14 kwietnia 2016 r. postępowanie z działu XI (art. 524 § 1 k.p.k.), także w kontekście przysługującego środka odwoławczego (art. 528 § 1 a *contrario* k.p.k.) toczyć się będzie według tych przepisów, które obowiązują od dnia 15 kwietnia 2016 r. Ustalenie w oparciu o jakie przepisy procesowe nastąpi rozpoznanie zażalenia ma znaczenie z uwagi na różną treść art.

433 § 1 k.p.k. oraz art. 427 § 1 k.p.k. do dnia 14 kwietnia 2016 r. oraz po tej dacie. Przepisy te, poprzez różną formułę w dwóch porządkach prawnych, wyznaczają odmienne warunki formalne wnoszonego środka zaskarżenia, gdy jego autorem jest strona nie będąca tzw. podmiotem fachowym oraz inaczej określają granice rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym, a takim jest przecież postępowanie zażaleniowe. Od dnia 15 kwietnia 2016 r. strona nie musi bowiem formułować zarzutów w środku odwoławczym, który sporządza samodzielnie (art. 427 § 1 i 2 k.p.k.), a w takiej sytuacji sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia (skoro nie ma zarzutów - art. 433 § 1 k.p.k.). Skoro zaś skarżący nie zgadza się z treścią zarządzenia o odmowie sporządzenia uzasadnienia, to zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 15 kwietnia 2016 r. Sąd Najwyższy jako sąd odwoławczy musi rozpoznać sprawę w całości, a zatem pod kątem wszystkich podstaw odwoławczych. W takim układzie nie jest istotne to, że skarżący w istocie uchybienia nie dopatruje się w tym, czy w ogóle termin do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku sądu II instancji zaczął biec, a przykłada wagę do niemożności złożenia wniosku w terminie (co kierowało by uwagę na kwestię przywrócenia terminu).

Rozpoznając zażalenie w jego granicach stwierdzić należy, że najistotniejszym w tej sprawie zagadnieniem jawi się kwestia terminu złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego. Uwadze sędziego wydającego zaskarżone zarządzenie uszedł fakt nieobecności strony oraz jej pełnomocnika na ogłoszeniu wyroku, co przecież w tej sytuacji ma istotne znaczenie dla oceny terminowości złożonego w sprawie wniosku o uzasadnienie.

Sąd Najwyższy w tym składzie podziela pogląd (wydany zresztą przez Sąd Najwyższy w tym samym składzie), zgodnie z którym doręczenie wyroku ogłoszonego po dniu 14 kwietnia 2016 r. przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, w procesie wszczętym przed dniem 1 lipca 2015 r. jak i w procesie wszczętym po dniu 30 czerwca 2015 r., następuje według przepisów zawartych w ustawie z dnia 27 września 2013 r. (por. postanowienie Sąd Najwyższy z dnia 24 sierpnia 2016 r. sygn. akt IV KZ 38/16). Tym samym nie zasługują na aprobatę odmienne zapatrywania wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r. (III KZ 39/16) i zawarte także w piśmiennictwie (B. Augustyniak [w] D.

Świecki [red.] Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, Warszawa 2016, s. 706), w myśl których przepisy nowe, czyli wprowadzone ustawą z 2016 r., będą określały tok postępowania także do tych postępowań, które zostały wszczęte przed dniem 1 lipca 2015 r.

Niecelowym w tym miejscu jawi się powielanie rozważań dla poparcia tej tezy albowiem szeroko one zostały przytoczone w cytowanym na wstępie orzeczeniu. Dość jedynie dodać, że **nie zmienia powyższej konstatacji fakt wskazujący na moment uprawomocnienia się wyroku, jako data końcowa stosowania przepisów k.p.k. w brzmieniu nadanym nowelą z dnia 27 września 2013 r.** (por. art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r.). Nie można mieć wątpliwości, że przebieg rozprawy apelacyjnej jest tylko częściowo uregulowany w przepisach o postępowaniu odwoławczym. Brak odrębnego unormowania w kwestii wyrokowania powoduje, że w tym zakresie odpowiednie zastosowanie będą miały przepisy dotyczące rozprawy głównej, w tym m.in. rozdział 47 k.p.k. zatytułowany „wyrokowanie”. Bezspornym przy tym pozostaje określenie kolejno następujących po sobie czynności warunkujących byt wyroku. Elementem zwińczającym ten proces jest przecież ogłoszenie wyroku, bowiem to od tego momentu przyjmuje się, że sporządzony uprzednio na piśmie i podpisany przez wszystkich członków składu orzekającego projekt, staje się wyrokiem i to w dodatku, gdy chodzi o orzeczenie sądu II instancji, wyrokiem prawomocnym. Mogłoby się zatem zdawać, że skoro przepis art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, jako granicę zastosowania prawa dawnego wyznacza moment prawomocnego zakończenia postępowania, to wskazane tam przepisy dawne nie mogą regulować zasad doręczenia wyroku, skoro czynność ta następuje już po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego sprawę. Rzecz jednak w tym, że o ile technicznie kwestia ta wykonywana jest już po ogłoszeniu wyroku, o tyle jej charakter prawny (co do doręczenia wyroku) determinują okoliczności zaistniałe przed uprawomocnieniem się wyroku. **Przecież przepis art. 100 § 3 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 kwietnia 2016 r. wiązał obowiązek doręczenia wyroku sądu I i II instancji z faktem nieobecności strony na jego ogłoszeniu, a zatem doręczenie wyroku było konsekwencją faktu procesowego zaistniałego przed**

wydaniem wyroku, a zatem także przed jego prawomocnością. Zatem obowiązek doręczenia wyroku aktualizował się jeszcze przed ogłoszeniem prawomocnego wyroku. Z tego też względu nieobecność strony na ogłoszeniu wyroku sądu odwoławczego, w układzie gdy akt oskarżenia został wniesiony przed 1 lipca 2015 r., jak i po tej dacie, skutkowałą doręczeniem wyroku z urzędu (art. 100 § 3 k.p.k.), a zatem wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku zaczynał bieg dopiero od daty doręczenia stronie odpisu wyroku.

Stosując zatem przyjęty już na wstępie pogląd do realiów niniejszej sprawy zauważyć należy, że wobec wszczęcia postępowania sądowego przed dniem 1 lipca 2015 r. po stronie sądu II instancji istniał obowiązek doręczenia stronie nieobecnej na ogłoszeniu wyroku, a więc także oskarżycielowi prywatnemu, jego odpisu wraz z pouczeniem o terminie i sposobie zaskarżenia nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Do tego sąd okręgowy obligował przecież art. 100 § 3 i § 6 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz.1247). Niewypełnienie tego obowiązku przez sąd II instancji spowodowało, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie jego uzasadnienia, liczony zgodnie z art. 524 § 1 k.p.k. od dnia doręczenia jeszcze nie zaczął nawet biec. Oskarżyciel prywatny, składając w dniu 25 lipca 2016 r. wniosek o uzasadnienie wyroku złożył go jeszcze przed doręczeniem mu wyroku, a zatem w sposób pewny należy przyjąć, że dochował terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie. Podkreślić należy, że wniosek o uzasadnienie wyroku złożony przez stronę przed koniecznym doręczeniem mu odpisu wyroku był skuteczny. Przepis art. 524 § 1 zd. drugie k.p.k. określa bowiem tylko końcowy termin (mający charakter terminu zawity), który upływa siódmego dnia od daty doręczenia odpisu wyroku. Nie określa, od kiedy wniosek taki można złożyć. Utrwalony jest pogląd, że wniosek taki może zostać złożony już po tym jak zostanie wyrok ogłoszony, pomimo, iż wyrok ten winien być doręczony. Podstawą odmowy przyjęcia takiego wniosku jest przecież tylko złożenie go po terminie (art. 422 § 3 k.p.k. w zw. z art. 457 § 2 k.p.k.), a nie złożenie go przed terminem – ale już po ogłoszeniu wyroku (por. np. postanowienia SN: z dnia 10 września 2008 r., V KK 138/08, Lex nr 457933; z dnia 26 lutego 2015 r., III KZ 6/15, Lex nr 1646392). To zaś prowadzi do

wniosku, że oskarżyciel prywatny skutecznie złożył wniosek o uzasadnienie wyroku sądu II instancji, co oznacza, iż winno zostać sporządzone uzasadnienie wyroku. Konieczne zatem stało się uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przekazanie sprawy do ponownego procedowania w przedmiocie skutecznie złożonego wniosku o uzasadnienie wyroku.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.